

op stel en sprong moeten verlaten) in de burgermaatschappij nauwelijks te kunnen handhaven.

Ook op de Ambonnesse ex-Knil-militairen werd grote pressie uitgeoefend om zich als *heiho* aan te melden. Een aantal hunner is in de loop van '42 uit de kampen ontslagen – daarbij herinneren wij eraan dat, zoals uit hoofdstuk 6 bleek, talrijke Ambonnesse ex-Knil-militairen tot illegale groepen toetraden, sommigen al midden '42. Dat laatste drong tot de Japanners door en droeg er toe bij dat, zoals eveneens in hoofdstuk 6 vermeld, in november '42 op Java een begin werd gemaakt met een aparte registratie van alle inheemsen die uit de Buitengewesten afkomstig waren. In die tijd bevonden zich evenwel ook nog enkele duizenden Ambonnezen in krijgsgevangenschap, in Batavia ca. duizend. Die groep werd gelast om onder militaire bewaking aanwezig te zijn bij de grote demonstratie die er op de eerste verjaardag van Pearl Harbor, 8 december '42, op het vroegere Koningsplein gehouden werd en waar Soekarno een der sprekers was. Hoopten de Japanners dat die Ambonnezen nu bereid zouden zijn, deel te nemen aan de opbouw van de 'Groot-Oost-Aziatische Welvaartssfeer'? Niets daarvan: toen later in december van hen gevergd werd, een verklaring van gehoorzaamheid aan het Japanse leger te ondertekenen, werd dat geweigerd. De groep werd vervolgens in de Glodok-gevangenis opgesloten, daar tot ca. tweeduizend uitgebreid, door de Japanners propagandistisch bewerkt (er werden films over Japans overwinningen vertoond) en door de Javaanse bewakers met hulp van Javaanse *heiho*'s ernstig mishandeld. Onder die omstandigheden is ca. de helft blijven weigeren (en weer in een apart krijgsgevangenenkamp opgesloten, waar de pressie om *heiho* te worden werd voortgezet) – ca. duizend zijn naar een kamp in Bandoeng overgebracht om daar als *heiho* opgeleid te worden, en van die duizend zijn ca. vijfhonderd (wij nemen aan dat de andere vijfhonderd opnieuw geweigerd hebben) in maart '43 naar een kamp in Soerabaja getransporteerd waar zich toen een aantal andere Ambonnesse krijgsgevangenen bevond. In april arriveerde in dat kamp ook nog een groep Ambonnezen uit Batavia die al het *heiho*-uniform droegen. Aan die Ambonnezen bij wie dat laatste nog niet het geval was, werd op 14 april '43 door een Japanse overste meegedeeld dat de Japanse keizer had goedgevonden dat zij het kamp zouden kunnen verlaten; zij moesten dan eerst een verklaring ondertekenen dat zij zich op eerste oproep als *heiho* zouden aanmelden. De tolk voegde daaraan toe, dat het voldoende was indien alleen de oudste uit de groep zijn handtekening zette. Deze deed dat en enkele dagen later kregen de Ambonnezen die nog geen Japans uniform droegen, hun uitmonstering